

KÚRIA

Bfv.II.14/2013/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év július hó 1. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A testi sértés büntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Tatabányai Városi Bíróság 4.B.642/2010/32. számú ítéletét, illetőleg a Tatabányai Törvényszék 2.Bf.28/2012/6. számú végzését I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja annyiban, hogy

e terheltet az ellene a Btk. 170. § (1) bekezdésébe ütköző és (2) bekezdése szerint minősülő testi sértés büntettének kísérlete miatt emelt vád alól felmenti;

az elsőfokú eljárásban felmerült és e terheltet terhelő 23.475 (huszonháromezer-négyszázhetvenöt) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Elrendeli az I. rendű terhelt által megfizetett pénzbüntetés és bűnügyi költség törvényes kamataival együtt történő visszatérítését.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Tatabányai Városi Bíróság a 2011. október 18-án kihirdetett 4.B.642/2010/32. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondotta ki a Btk. 170. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés szerint minősülő testi sértés büntettének kísérletében. Ezért 300 napi tétel - napi tételenként 1000 forint, összesen 300.000 forint - pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetés esetén szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról, és a felmerült bünyügyi költségből külön 23.475 forint megfizetésére kötelezésről.

Ugyanakkor a terheltet az ellene garázdaság büntette [Btk. 271. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pontja] miatt emelt további vád alól felmentette.

A városi bíróság által megállapított tényállás lényege szerint egy helybeli lakos és a sértett, 2009. augusztus 9-én 01 óra körül Sörözőben szórakozott. Ennek során kihívóan viselkedtek, kötekedtek, zavarták a többi vendéget és a számlájukat sem kívánták rendezni.

Ezen szórakozó hely védelmét - más szórakozó helyekkel együtt - a II. rendű terhelt által vezetett Kft. látta el.

Nevezettek magatartásáról értesülve a II. rendű terhelt ismerőseivel, III. rendű és a IV. rendű terheltekkel, egy másik szórakozó helyről a Sörözőhöz ment, ahol őket távozásra, illetve számlájuk rendezésére kérték. Nevezettek a felszólításnak eleget téve a sörözőt önként elhagyták, ugyanakkor számlájukat nem rendezték.

A II., III. és IV. rendű terheltek ezután visszatértek a szórakozó helyre. Mintegy háromnegyed órával később a II. rendű terhelt arról értesült, hogy az illetők a Sörözőhöz mentek, ahol továbbra is kihívóan viselkednek, kötekednek.

Ekkor a II. rendű terhelt egy másik szórakozó helyen felkereste őket korábbról ismerő I. rendű terheltet. Nevezettet arra kérte, együtt keressék meg őket, beszéljenek velük, hogy hagyják abba kihívó magatartásukat. Ezt követően az I. rendű és a II. rendű terhelt, valamint a IV. rendű terhelt 02 óra körül taxival a Sörözőhöz mentek. Odaérkezve a II. és IV. rendű terhelt a taxi-gépkocsi mellett maradt.

Az I. rendű terhelt, a söröző előtt álló tőlük mintegy öt méterre

lévő az egyik személyhez ment. Ekkor nevezett a hozzá lépő I. rendű terheltet egy alkalommal, hirtelen, előzetes szóváltás nélkül, a jobb szeme alatt ököllel megütötte. Az ütéstől az I. rendű terhelt a földre esett. Miután felállt, illetőt jobb kézzel egy alkalommal erősen arcul ütötte, amitől az elesett.

Ezt látva a nevezett mellett álló sértett kezeit ökölbe szorítva és maga előtt tartva az I. rendű terhelt felé indult, mire az I. rendű terhelt ököllel fejen ütötte őt. A sértett az ütéstől a földre esett. Az I. rendű terhelt otthagytá, és a társaival a helyszínről eltávozott.

A bántalmazás következtében a sértett jobb szem körüli vérömlenyt, bal szájzug zúzott sebét, az alsó metszőfogak részleges ficamát és agyrázkódást szenvedett. Sérüléseinek gyógytartama nyolc napon belüli volt, azonban a támadott test tájékra, a bántalmazás erejére és módjára figyelemmel a sértett szem körüli sérüléseivel kapcsolatban fennállt a súlyosabb, nyolc napon túl gyógyuló sérülés kialakulásának reális veszélye.

Az első fokú ítélet ellen az ügyész az I. rendű terhelt terhére bűnösségének halmazatban garázdaság büntettségében megállapítása végett fellebbezett, amelyet a megyei főügyészség hatályon kívül helyezés érdekében tartott fenn. Az I. rendű terhelt és védője jogos védelemre hivatkozással felmentés iránt jelentett be fellebbezést.

A Tatabányai Törvényszék a 2012. április 26-án kihirdetett 2.Bf.28/2012/6. számú végzésével az első fokú ítéletet a terhelt tekintetében helybenhagyta.

A jogos védelemre [1978. évi IV. törvény (Btk.) 29. §-a] hivatkozás ellenére az elsőfokú bíróság azért tartotta megállapítandónak a terhelt bűnösségét a súlyos testi sértés büntettségének kísérletében, mert álláspontja szerint a terhelt az őt esetleg a sértett részéről fenyegető, de még be nem következett támadást a szükségesség és az arányosság kereteit messze túlhaladóan háráította el.

Az első fokú ítéletet helybenhagyó törvényszék a jogi indokolást akként helyesbítette, hogy az irányadó tényállásból nem állapítható meg, miszerint az I. rendű terhelt jogos védelmi helyzetben cselekedett volna. A terheltre csupán az egyik személy támadt rá. A sértettől csak azt lehetett megállapítani, hogy ökölbe szorított kézzel az I. rendű terhelt felé indult. Ez azonban még támadásnak nem tekinthető. Olyan mozdulatot az elsőfokú bíróság a sértett részéről nem tudott megállapítani, amely az I. rendű terhelt jogos védelmi helyzetét - és ezzel a büntetlenségét - megalapozhatta volna.

A jogerős határozatok ellen a Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontjára hivatkozással az I. rendű terhelt védője élt felülvizsgálati indítvánnyal a terhelt bűnösségének súlyos testi sértés büntettének kísérletében anyagi jogszabálysértéssel történt megállapítása miatt, e vádpont alól az 1978. évi IV. törvény 29. §-ának (1) - esetleg (2) - bekezdésére figyelemmel jogos védelem címén történő felmentés végett. Másodlagosan az indokolási kötelezettség nem kellő teljesítésére hivatkozva hatályon kívül helyezés mellett új elsőfokú eljárás elrendelését kérte.

Indítványában lényegében arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok nem a teljes eseménysor összefüggő vizsgálata alapján alakították ki a jogos védelmet elvető álláspontjukat. Az irányadó tényállás szerint előbb a korábban is kifogásolható magatartást tanúsító egyik személy előzmények nélkül leütötte a terheltet. Ezt követően pedig a vele együtt korábban ugyancsak kifogásolhatóan viselkedő sértett felemelt és ökölbe szorított kézzel közeledett hozzá. Mindebből okszerűen csak arra vonható következtetés, hogy a sértett magatartása a terhelt személyét fenyegető jogtalan támadást jelentett. Erre tekintettel a terheltnek a Btk. 29. § (1) bekezdése - esetleg a korábbi bántalmazása miatti ijedtségére tekintettel a (2) bekezdése - alapján történő felmentése indokolt. Amennyiben a Kúria ezt az álláspontot nem osztaná, a védő arra figyelemmel kérte a támadott határozatok hatályon kívül helyezését, hogy álláspontja szerint kellően sem az első, sem a másodfokú bíróság nem indokolta meg, a sértett magatartása miért nem tekinthető a terheltet közvetlenül fenyegető jogtalan támadásnak.

A Legfőbb Ügyészség BF.81/2013/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaposnak tartva, a terheltnek a súlyos testi sértés büntettének kísérlete miatt ellene emelt vád alól az 1978. évi Btk. 29. §-ának (1) bekezdése alapján történő felmentését indítványozta.

Az ügyészi álláspont szerint tévedtek az eljáró bíróságok, amikor azt állapították meg, hogy az I. rendű terhelt nem volt jogos védelmi helyzetben. A irányadó tényállás alapján a sértettnek az a magatartása, hogy kezeit ökölbe szorítva és maga előtt tartva, az I. rendű terhelt felé indult, az előzményekre is figyelemmel a terhelt személyét közvetlenül fenyegető támadást jelentett, amely elől nevezett nem volt köteles kitérni. A terhelt tehát jogos védelmi helyzetben volt, amikor a sértett részéről a személye elleni közvetlen fenyegető támadást elhárította. Ennek során, figyelemmel arra, hogy az ökölütéssel fenyegetés ökölütéssel elhárítása nem járt aránytalanul súlyosabb sérülés okozásával, az elhárítás szükséges mértékét sem lépte túl.

A nyilvános ülésen a védő indítványát azzal tartotta fenn, hogy a sértett a terhelthez hasonló erőteljes felépítésű személy volt, így

az erőviszonyok is azt erősítették, hogy közvetlenül fenyegető támadásról van szó. A legfőbb ügyészség képviselője átiratukkal egyezően a terhelt felmentését indítványozta.

A Kúria a támadott határozatokat a Be. 423. § (1) és (4) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati indítvánnyal érintett, a terhelt bűnösségét súlyos testi sértés büntettének kísérletében megállapító részében, és a felülvizsgálati indítványban megjelölt, a Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontja szerinti okból vizsgálta felül. Az eljárásjogi felülvizsgálat a Be. 423. § (5) bekezdése szerint hivatalból kiterjedt a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti hatályon kívül helyezési eljárásjogi okok teljes körére [Be. 373. § (1) bekezdés I/b) és c) pontja és II-IV. pontja].

Ennek során a Be. 423. §-a (1) bekezdésének megfelelően a jogerős határozatokban rögzített tényállásból indult ki, miután a tényállás indítvánnyal sem támadható és az a felülvizsgálati eljárásban a Kúriára is kötelező. Ennek megfelelően a terhelt és a sértett közötti egyenlő erőviszonyokra hivatkozó védői érveléssel - mivel ezzel kapcsolatos adatokat a tényállás nem tartalmaz - nem foglalkozott.

Az ügyben hatályon kívül helyezés kötelezővé tevő eljárásjogi szabálysértést nem észlelt. Egyébként a védő az indokolási kötelezettség nem megfelelő teljesítésére utalva ténylegesen ugyancsak az eljáró bíróságok általa tévesnek tartott jogi álláspontját sérelmezte.

Érdemben a Kúria - egyetértve a védő és a Legfőbb Ügyészség jogi álláspontjával - a felülvizsgálati indítványt az alábbiak szerint alaposnak találta.

Az 1978. évi IV. törvény - elkövetéskor és elbíráláskor egyaránt hatályos - 29. §-a a jogos védelemről a következőképpen rendelkezik:

(1) Nem büntethető, akinek a cselekménye a saját, illetőleg a mások személye, javai vagy közérdek ellen intézett, illetőleg ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.

(2) Nem büntethető az sem, aki az elhárítás szükséges mértékét ijedtségből vagy menthető felindulásból túllépi.

(3) A megtámadott nem köteles kitérni a jogtalan támadás elől.

A fentiekből következően jogos védelmet alapoz meg valamely személy elleni jogtalan fellépés, amennyiben az intézett támadást jelent, avagy az ilyen támadás közvetlen veszélyét hordozza. A Legfelsőbb

Bíróság 15. számú Irányelvének III. része alapján az elhárító cselekmény arányosságát is vizsgálni kell. E körben a töretlen ítélkezési gyakorlat szerint a testi épség sérelmének veszélyét hordozó támadás elhárítása testi épség sérelmével nem aránytalan, s ilyen esetben, minthogy kitérés kötelezettsége sincs a megtámadottnak, a büntethetőséget kizáró ok megállapítható.

Az irányadó tényállás szerint az egyik személy jogtalan támadást intézett az I. rendű terhelt ellen, amikor őt előzetes szóváltás nélkül ököllel oly módon megütötte, amelytől a terhelt a földre esett. A jogos védelem keretei között cselekedett tehát az I. rendű terhelt, amikor felállását követően ő is megütötte nevezettet. Nincs ugyanis adat arra, hogy utóbbi részéről a támadás abbamaradt volna, miután nevezett erre utaló magatartást [elfordulás, távozás, szóbeli kijelentés] nem tanúsított.

A társát ért ütést látva a sértett - aki csak pár lépéssel állt távolabb, maga előtt tartott ökölbe szorított kézzel -, az I. rendű terhelt felé lépett. Az I. rendű terhelt csak ez után ütötte meg ököllel úgy, hogy attól ő is a földre esett.

A sértett iménti magatartása a terhelt ellen intézett támadásnak valóban nem tekinthető, ugyanakkor annak közvetlen veszélyét jelentette. Kétségtelen tény ugyanis, hogy megelőzően a sértett és társa együttesen tanúsítottak kifogásolható magatartást két szórakozó helyen is, és az I. rendű terhelt fellépését ez váltotta ki. Egyértelmű volt tehát az I. rendű terhelt számára, amennyiben a sértett adott módon történő fellépését nem hárítja el, az testi épségének sérelmével járhat. Ugyanakkor a terhelt a személyét közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elől kitérni nem volt köteles.

A terhelt védekezése tehát szükséges volt. Annak során, mivel a testi épségét közvetlenül fenyegető támadást azonos súlyú, testi sértés okozására alkalmas - ténylegesen könnyű testi sértést eredményező - ökölütéssel hárította el, az arányosság követelményét sem sértette meg.

A fentiekből következően az I. rendű terhelt cselekményét az 1978. évi IV. törvény 29. §-ának (1) bekezdése szerint, jogos védelemben valósította meg.

Ezért a Kúria a terheltet az ellene az 1978. évi IV. törvény 170. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés szerint minősülő súlyos testi sértés büntettének kísérlete miatt emelt vád alól ugyanezen törvény 22. § f) pontja szerinti büntethetőséget kizáró okból, a Be. 6. § (3) bekezdés c) pontja és a Be. 331. § (1) bekezdése alkalmazásával felmentette. Ebből következően az elsőfokú

eljárásban az I. rendű terhelt tekintetében felmerült bűnügyi költséget a Be. 339. §-a (1) bekezdésének megfelelően az állam viseli.

A terhelt által befizetett pénzbüntetést és bűnügyi költséget részére törvényes kamataival együtt vissza kell téríteni. [Be. 585. § (1) bekezdése]

Az ítélet elleni fellebbezés és felülvizsgálat tilalmáról a Be. 3. §-ának (4) bekezdése és 416. § (4) bekezdés b) pontja rendelkezik.

Határozatát a Kúria a Be. 420. § (1) bekezdésének megfelelően nyilvános ülésen hozta meg.

Budapest, 2013. július 1.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter s.k. előadó bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

*bírószági ügyintéző
NYM*